

Podávám pomocnou ruku

České prostředí není pro neziskové organizace přívětivé

Nyní jste čerstvým prezidentem Asociace poskytovatelů sociálních služeb. Prvním na plný úvazek. S jakými očekáváními a cíli jste na tuto pozici nastoupil?

Prezidentem Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR jsem již od dubna 2007, profesionálním neboli uvolněným prezidentem od září tohoto roku. Po zvolení prezidentem největší profesní Asociace v sociálních službách v České republice jsem měl mnoho plánů a vizí a hodně z nich se již podařilo naplnit. V jedné věci jsem se ale zcela jistě mýlil. Domníval jsem se, že je možné skloubit funkce ředitele organizace poskytující sociální služby a prezidenta Asociace. Po pár měsících jsem zjistil, že to možné není. Existovaly jen dvě možnosti. Být špatným prezidentem, nebo být špatným ředitelem.

Mou primární představou či cílem je profesionální, silná, viditelná a kvalitní Asociace, která je zde především pro své členy. Právě zmíněná profesionalizace nám pomáhá naplňovat tuto základní vizi. Asociace má v tuto chvíli 3 zaměstnance (v příštím roce jich bude 5) a ti jsou zde pro jednotlivé poskytovatele sociálních služeb, tj. členy.

V Asociaci jsou členy jak příspěvkové, tak nestátní neziskové organizace. Jak vidíte jejich budoucnost?

Právní forma příspěvkových organizací je v dnešní době již nevyhovující, a to jak z hlediska majetku, tak odpisů či právních vztahů se zřizovateli. Myslím, že si to všichni uvědomují a hledají jiné formy a možnosti transformace těchto organizací. Problémem je, že není moc možností. Občanská sdružení by měla poskytovat své služby pouze svým členům a z tohoto důvodu Ministerstvo vnitra ČR odmítá registrovat nové poskytovatele sociálních služeb s touto právní formou (či měnit stanovy stávajících poskytovatelů). Tzv. „neziskové“ akciové společnosti a společnosti s ručením omezením také nejsou příliš šťastnou variantou a právní forma obecně prospěšné společnosti neodpovídá zcela potřebám poskytovatelů. Přípravovaný nový zákon o veřejně prospěšných organizacích by tento stav mohl snad vyřešit.

Foto: archiv Jiřího Horeckého

Držitel ceny Osobnost roku 2007 v sociálních službách Jiří Horecký působí v tomto oboru od roku 1999. Tehdy jako ředitel Farní charity v Táboře, po pěti letech jako ředitel G-centra tamtéž. Za dobu svého působení v oboru byl mimo jiné guvernérem mezinárodní neziskové organizace Kiwanis International pro Českou republiku a Slovensko a založil několik neziskových organizací.

Původně se hodně mluvilo o zrovnoprávnění příspěvkových a nestátních neziskových organizací v přístupu k veřejným finančním prostředkům. Jak se díváte na fakt, že v poslední době to vypadá spíše naopak?

K zrovnoprávnění ve smyslu stejných pravidel pro dotační politiku, které byly před rokem 2007 pro neziskové a příspěvkové organizace odlišné, došlo. Komentovat makročísla bez podrobnější analýzy je ale stejně liché jako paušalizovat přístup k veřejným finančním prostředkům konstatováním, že příspěvkové organizace jsou na tom lépe. Liší se to v typech služeb, regionu, kapacitě a podobně. Vše má ale svůj rub i líc. Příspěvkové organizace za sebou nepochybně mají oproti „neziskovkám“ většinou finančně silného zřizovatele, na druhé straně znám mnoho ředitelů, kteří by tuto „finanční jistotu“ vyměnili za „volnost“ neziskových organizací.

Sám jste několik neziskových organizací založil. Jakou nejdůležitější zkušenost jste získal pro vaše další působení?

Založit neziskovou organizaci není nic náročného. Založit a/ nebo řídit organizaci, která je potřebná, úspěšná, má své zaměstnance a dobrovolníky, a hlavně je zde pro někoho, kdo ji potřebuje, je složitější. České prostředí není pro neziskové organizace příliš přívětivé. V mé současné pozici prezidenta Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR jsem za praxi a zkušenosti, které jsem získal v řízení těchto organizací, nesmírně vděčný. Přímo nebo nepřímo jsem za svůj relativně

krátký profesní život řídil 12 druhů služeb. Vždy, když o některém typu služeb jedná s různými orgány, vidím konkrétní uživatele těchto služeb. Myslím si, že to je ta nejdůležitější zkušenost, kterou pro výkon této funkce mám.

Ředitelé organizací poskytujících sociální služby si stále stěžují na podhodnocení práce svých zaměstnanců. Do nedávné doby jste byl ředitelem Domova seniorů. Je situace opravdu tak kritická?

Nejen Domova seniorů, ale i Pečovatelské služby, Denního stacionáře, Noclehárny, Sociálně právní poradny, Odlehčovacích služeb a Azylového domu pro ženy a matky s dětmi a za všechny tyto typy služeb mohu z vlastní zkušenosti říci, že platové ohodnocení pracovníků v sociálních službách je nedostačující a v některých pracovních pozicích až ponižující. Tento problém je jedním z hlavních cílů Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, která se svými 450 členy reprezentuje mnoho tisíc zaměstnanců v sociálních službách.

Co vás vedlo k tomu, že jste se po pedagogickém studiu začal věnovat charitě a sociální oblasti?

Pedagogické studium jsem nedokončil, věnoval jsem se hlavně studiu cizích jazyků a ekonomických předmětů. Během studia na střední škole jsem byl rozhodnut, že se chci věnovat ekonomii a byznysu. Jedním z hlavních motivů bylo finanční zajištění mé budoucí rodiny. Během jednoho roku přišel však zlom, za který vděčím své učitelce německé literatury, která mě naučila vidět, a především vnímat i jiné věci a oblasti života – a to zejména tu nemateriální, duševní, ale i duchovní část, ale také to, že city, principy a hodnoty jsou někdy důležitější než úspěch, byť se nemusí vylučovat.

Působil jste jako ředitel Farní charity. Pomineme-li potřebnou erudovanost, je důležité také katolické vyznání?

Já jsem byl raritou jihočeské diecéze a možná i celé ČR v tom, že jsem – ač ředitel charity – nebyl katolického, ale protestantského vyznání. Věřící člověk do své práce, služby druhému přidává důležitý

duchovní rozměr. Setkal jsem se ale i s případy, kdy službou a pomocí druhým lidé řešili své osobní problémy s Bohem, tj. domnívali se, že tímto svým počínáním automaticky dojdou spasení. To je ale již na teologickou debatu.

Jako bývalý guvernér mezinárodní neziskové organizace Kiwanis International pro Českou republiku a Slovensko máte možnost srovnání. Jak funguje a co „živí“ mezinárodní neziskovku?

Mezinárodní organizace Kiwanis International je tzv. servisní organizací. V československém distriktu působí více než 20 občanských sdružení – Kiwanis klubů, jejichž členové jako dobrovolníci finančně podporují nebo sami realizují projekty zaměřené na jakýmkoli způsobem znevýhodněné či nemocné děti. Neocenitelnou zkušeností pro mě byla školení v kolébce Kiwanisu – ve Spojených státech, které jsem měl možnost absolvovat. Zde jsem pochopil, že marketing a public relations neziskových organizací je jedním z hlavních a nejdůležitějších úkolů neziskovek. Jinými slovy aplikace hesla: Čiň dobro a mluv o tom! Dalším pilířem těchto organizací je získávání nových členů – dobrovolníků.

Nedají se některé principy aplikovat i v našem prostředí?

Zcela jistě se od neziskových organizací ve Spojených státech máme čemu učit. Ono to souvisí i s daleko větší občanskou angažovaností a pocitem sounáležitosti k místní komunitě, která je v Americe typická a vytváří tak perfektní podmínky pro vznik a růst neziskovek. Aplikovat se jistě dají některé marketingové nástroje, byť je nutné je trochu modifikovat a přizpůsobit našim místním realitám.

Myslíte si, že má naše společnost, včetně politických představitelů dostatečné sociální citění?

Myslím si, že je to lepší než v devadesátých letech. Právě v této době jsem měl možnost strávit více než půl roku v Nizozemí a pracovat i v zařízení pro zdravotně postižené. Sociálně citění, účast, empatie a dobrovolnictví byly oblasti, které mě tenkrát, v porovnání s českým prostředím, velice oslovily.

Když se zamyslíte, co vás napadá jako první na otázku: „Co chybí kromě financí poskytovatelům sociálních služeb nejvíce?“

Je těžké dát obecnou odpověď na všechny typy sociálních služeb. Pokusím se přesto jmenovat – dle mého názoru – tři hlavní oblasti. Myslím si, že poskytovatelům chybí dostatečné uznání odborné i neodborné veřejnosti za těžkou, náročnou a mnohdy velmi kvalitní práci, kterou vykonávají. V posledních dvou letech také nám všem chyběl čas – čas na uživatele sociálních služeb, spolupracovníky, zkrátka čas na lidi. V porovnání se zeměmi západní Evropy nám v České republice chybí modely monitoringu a zvyšování kvality v oblasti sociálních služeb.

Co se s tím dá dělat?

Uznání je možné si získat – a znovu opakují, že v této oblasti je to především úkol Asociace. Času by po prvních měsících a letech působnosti nového zákona, nových smluv, registrací, standardů a dalších mohlo snad již být více. Modely pro zvyšování a měření kvality chceme v příštím roce jako Asociace nabídnout poskytovatelům k využití a být tak jejich pomocnou rukou.

Na 10. prosinec 2008 se chystá stávka s názvem BED IN. Zúčastníte se jí?

Má odpověď zní ne. Stávku v demokratické společnosti vnímám jako prostředek pro vyslovení nesouhlasu za předpokladu, že všechny ostatní prostředky a možnosti byly vyčerpány.

Poměrně často jedná s jednotlivými ministry, orgány státní správy, krajskými úřady a dalšími institucemi a trůfám si říci, že všechno je možné, člověku, který věří a ke své víře přidá ctižádostivost a snahu.

Projdu-li si jednotlivé body stávky BED IN, pak se domnívám, že jde o záležitosti a problémy, které jsou, byť částečně, již vyřešeny, nebo jsou řešeny či je možné je vyřešit za pomoci jiných, legitimních prostředků k jejich prosazení. A zcela jistě si trůfám tvrdit, že všech prostředků využito nebylo.

 Hana Prchalová, Marek Šedivý